

TIESIOGINIŲ UŽSIENIO INVESTICIJŲ POVEIKIS ŽINIŲ VISUOMENĖS KŪRIMUI DARNAUS VYSTYMO SI KONTEKSTE

Jelena Dementjeva

Klaipėdos universitetas

Vykstant globalizacijos procesams sparčiai plečiasi tarptautinis šalių bendradarbiavimas, intensyvėja konkurencija tarp jų, todėl nyksta ir laisvo kapitalo judėjimo barjerai. Globalizacijos procesų kontekste tiesioginės užsienio investicijos (TUI) ypač svarbios besivystančių šalių ekonomikai ir tampa vienu svarbiausių ūkio integracijos į pasaulinę rinką rodiklių. Pažymėtina, kad TUI daugelio mokslininkų pripažintos vienu svarbiausių ekonominės šalies plėtros veiksnių. Tačiau akivaizdu, kad globalizacijos epochoje išryškėjo darnaus vystymosi svarba, nes tarptautinis bendradarbiavimas ir konkurencija, laisvas kapitalo judėjimas parodo nevienareikšmį poveikį darnumo kontekste. Straipsnyje akcentuojama, kad TUI daro teigiamą netiesioginį poveikį socialinei-ekonominei bei ekologiškai šalies plėtrai per žiniomis grindžiamos visuomenės kūrimą bei naujų žinių praktinio panaudojimo procesų valdyme, kas gali tapti darnaus vystymosi strategijos įgyvendinimo paskata. Šis veiksnys yra itin svarbus besivystančiai šaliai integruojantis į Europos Sąjungos bei pasaulinę rinką, ir žinių visuomenės kaip darnaus vystymosi įrankio formavimosi skatinimas tampa aktuali šalis uždaviniu. Taikant mokslinės literatūros šaltinių analizę ir sintezę, straipsnyje pateikiamas integruotas TUI ir žinių visuomenės kūrimo sąsajos darnaus vystymosi kontekste modelis.

Raktiniai žodžiai: darnus vystymasis, kokybės vadybos sistemos, plėtra, tiesioginės užsienio investicijos (TUI), žinių visuomenė, žinių ekonomika, žinių organizacija

JEL kodai: F010, F410, O390.

Įvadas

Šiuo metu **aktuali klausimu** tampa tai, kad visos pasaulio šalys glaudžiai susijusios tarpusavyje ekonominiu, socialiniu bei ekologiniu aspektais, kas spartina pažangą globaliu mastu. Kaip pažymi I. Pekarskienė, R. Susnienė (2010), viena iš trijų globalizacijos padarinių rodiklių grupių yra tiesioginės užsienio investicijos (TUI) ir trumpalaikiai srautai. Pagal Kearney globalizacijos indeksą (Ciburienė, 2010), TUI yra svarbiausias iš keturių ekonominės integracijos rodiklių. Tačiau akivaizdu, kad globalizacijos epochoje išryškėjo darnaus vystymosi reikšmė, nes tarptautinis bendradarbiavimas ir konkurencija, laisvas kapitalo judėjimas parodo nevienareikšmį poveikį darnumo stategijos įgyvendinimo kontekste.

Lietuvoje investicijas įvairiais požiūriais tyrinėjo G. Samuolis (2001), R. Ginevičius, O. G. Rakauskienė, R. Patalavičius ir kt. (2005), R. Norvaišienė ir J. Stankevičienė (2007; 2008), M. Tvaronavičienė, V. Grybaitė ir R. Korsakienė (2008), V. Snieška ir I. Šimkūnaitė (2009) ir kiti mokslininkai. J. Banytė ir R. Salickaitė (2008) analizavo inovacijų poveikį įmonės rezultatams.

Žinios visada buvo svarbios ekonomikai ir visuomenei, tačiau pastaruosiu metu išaugęs žinių valdymo poreikis daro įtaką tam, kad jų naudojimas ir pritaikomumas

organizacijose, ekonominėse sistemose bei visuomenėje tampa svarbiu darnaus vystymosi veiksmu.

Šis veiksnys yra ypač aktualus kuriant ir plečiant Europos Sąjungą, nes įjungus naujoves atsiranda daug problemų susijusių su socialine-ekonominė ir aplinkosaugine politika, bei mokslo technologijų plėtra (Melnikas, 2008). Tačiau jaučiamas stygius tyrimų, kurie analizuotų pačių TUI poveikį jas priimančios šalies žinių visuomenės kūrimo procesui darnaus vystymosi kontekste.

Straipsnyje siekiama pagrįsti TUI svarbą darnumo aspektu per žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo procesą. Taip pat siūlomas integruotas TUI ir žinių visuomenės kūrimo sąsajos darnaus vystymosi kontekste modelis. TUI poveikio ekonominiams-socialiniams ir ekologiniams procesams nustatymas ir įvertinimas per žinių visuomenės kūrimo procesą yra aktuali mokslinė **problema**, kurią atskleidžia ir duoda galimybes tolimesniems tyrimams straipsnyje pateiktas modelis.

Straipsnio objektas: tiesioginių užsienio investicijų ir žinių visuomenės kūrimo proceso sąsaja darnaus vystymosi kontekste.

Straipsnio tikslas – sukurti TUI poveikio investicijas priimančios šalies žinių visuomenės kūrimo procesui darnaus vystymosi kontekste modelį.

Tyrimo metodai – straipsnis parengtas sisteminės mokslinės literatūros analizės, bendrosios ir loginės analizės, lyginimo, apibendrinimo bei loginių išvadų metodais.

Darnaus vystymosi koncepcijos atspindžiai Lietuvos mokslininkų darbuose

Lietuvoje aptariant *sustainable development* koncepciją, vartojamos skirtingos sąvokos – *subalansuota plėtra* (Staniškis, 2004; LR Subalansuotosios., 2002), *tvori plėtra* (Daunora, 2010). Tačiau plačiausiai naudojama sąvoka – *darnus vystymasis* (Čiegis, 2009, 2005; Štreimikienė, 2009; Bivainis, 2007; Šivickas, 2010; Bagdonienė, 2009). Darnaus vystymosi aspektus analizavo ir iki šiol analizuoja daugelis Lietuvos mokslininkų, tarp kurių R. Čiegis (2004; 2009), R. Čiegis ir kiti (2005; 2008a; 2008b; 2009; 2010), E. K. Zavadskas ir kiti, (2005), J. K. Staniškis ir kiti, (2006), J. K. Staniškis, V. Arbačiauskas (2009), T. Tamošiūnas (2009) ir kiti.

Darnaus vystymosi koncepcijos pagrindą sudaro trys lygiaverčiai komponentai – ekonominė plėtra, aplinkos apsauga ir socialinis vystymasis. Kitaip tariant, **darnus vystymasis** – tai savotiškas kompromisas tarp ekonominių, aplinkosauginių ir socialinių visuomenės tikslų, leidžiantis siekti visuotinės gerovės sau ir ateinančioms kartoms, neviršijant leistinų poveikio aplinkai ribų (LR Subalansuotosios., 2002; Čiegis, 2009). Taip pat svarbu pažymėti, kad, anot R. Čiegio, A. Gavenausko (2005), darnaus vystymosi filosofija pabrėžia *bendražmogiškųjų vertybių prioritetą*. Taigi darnaus vystymosi koncepcijoje susiejami du tikslai: 1) *vystymosi tikslas* – užtikrinti saugų, gerą gyvenimą visiems žmonėms; 2) *darnumo tikslas* – gyventi ir dirbti atsižvelgiant į biozifines aplinkos ribas (Bivainis, 2007). Anot D. Bagdonienės, A. Galbuogienės, E. Paulavičienės (2009), dabartiniu metu vyrauja nuomonė, kad skirtingose šalyse ir regionuose, darnaus vystymosi

akcentai ir pagrindiniai tikslai gali būti gana skirtingi, tačiau darnaus vystymosi esmė išlieka ta pati.

Lentelėje pateikti esminiai principai, kuriais remiantis gali būti įgyvendinama darnaus vystymosi strategija (žr. lentelę.).

Lentelė. Pagrindiniai darnaus vystymosi principai pagal Masser (Bivainis, 2007)

Principai	Paiškinimas
Partnerystė ir atskaitomybė	Kolektyvinei atsakomybei kuriamos sąjungos tarp suinteresuotųjų grupių; kiekviena grupė atsakinga už savo priimtus sprendimus
Aktyvus dalyvavimas ir skaidrumas	Pagrindinės visuomeninės grupės įtrauktos į veiklą; visa reikiama informacija kiekvienam lengvai pasiekama
Sisteminis požiūris	Ekonominės, ekologinės ir visuomenės problemos turi būti suvokiamos kompleksiskai
Ryšys su ateitimi	Turi būti įvertinti trumpalaikės, ilgalaikės tendencijos ir poreikiai
Lygybė ir teisingumas	Ekonominė plėtra turi būti tolydi, ekologiškai pagrįsta ir socialiai teisinga
Ekologiniai suvaržymai	Turi būti užtikrintas racionalus gamtos išteklių naudojimas
Ryšys tarp lokalaus ir globalaus masto	Tur būti suvokta vietinės darnos įtaka globaliai darnai
Vietinė svarba	Vietiniai veiksmai turi būti realistiški, įgyvendinami ir turi būti pritaikyti virtinės bendruomenės poreikiams

Lietuvoje, kaip ir kitose postkomunistinėse valstybėse, darnaus vystymosi principai pradėti taikyti tik prieš keletą metų iš esmės tik dėl to, jog tai yra „madinga“ visame pasaulyje, šiuo metu jau pradėdama suvokti darnaus vystymosi svarba, ir šie principai pradėdami realiai įgyvendinti (Čiegis, 2008; Bivainis, 2007). Atsižvelgiant į tai, kad Nacionalinė darnaus vystymosi strategija sunkiai įgyvendinama be aktyvaus visuomenės palaikymo bei dalyvavimo, o dabartinis Lietuvos visuomenės informuotumas apie pagrindines darnaus vystymosi nuostatas ir jos aktyvumas nėra pakankamas, *visuomenės švietimas* yra vienas iš prioritetinių darnaus vystymosi uždavinių. Mokslinių tyrimų vaidmens didinimas ir efektyvesnis tyrimų rezultatų taikymas versle, palankių aplinkai technologijų kūrimas, įgyvendinimas taip pat laikomas svarbiu strategijos prioritetu (Čiegis, 2008). Kitaip tariant, iškyla poreikis formuoti visuomenę kaip žinių visuomenę, kuri įgalins įgyvendinti darnaus vystymosi strategiją.

TUI ir žinių visuomenės formavimo proceso sąsaja

Dabartiniame pasaulyje, kuriame vyksta spartūs globalizacijos procesai, kiekviena valstybė skatina tam tikrą skirtingų formų užsienio investicijų apimtį. Anot В. Г. Тихонова (2005), kapitalą priimančios šalies požiūriu didžiausią efektyvumą turi būtent tiesioginės užsienio investicijos. Kitos užsienio investavimo formos nelabai efektyvios, kadangi tai iš esmės yra trumpalaikios investicijos, kurios gali nutekėti (*capital flight* – Husted, Melvin, 1993) iš šalies. Be to, kaip pažymi A. Žilinskė (2010), palyginus su kitomis investicijų formomis TUI yra daug

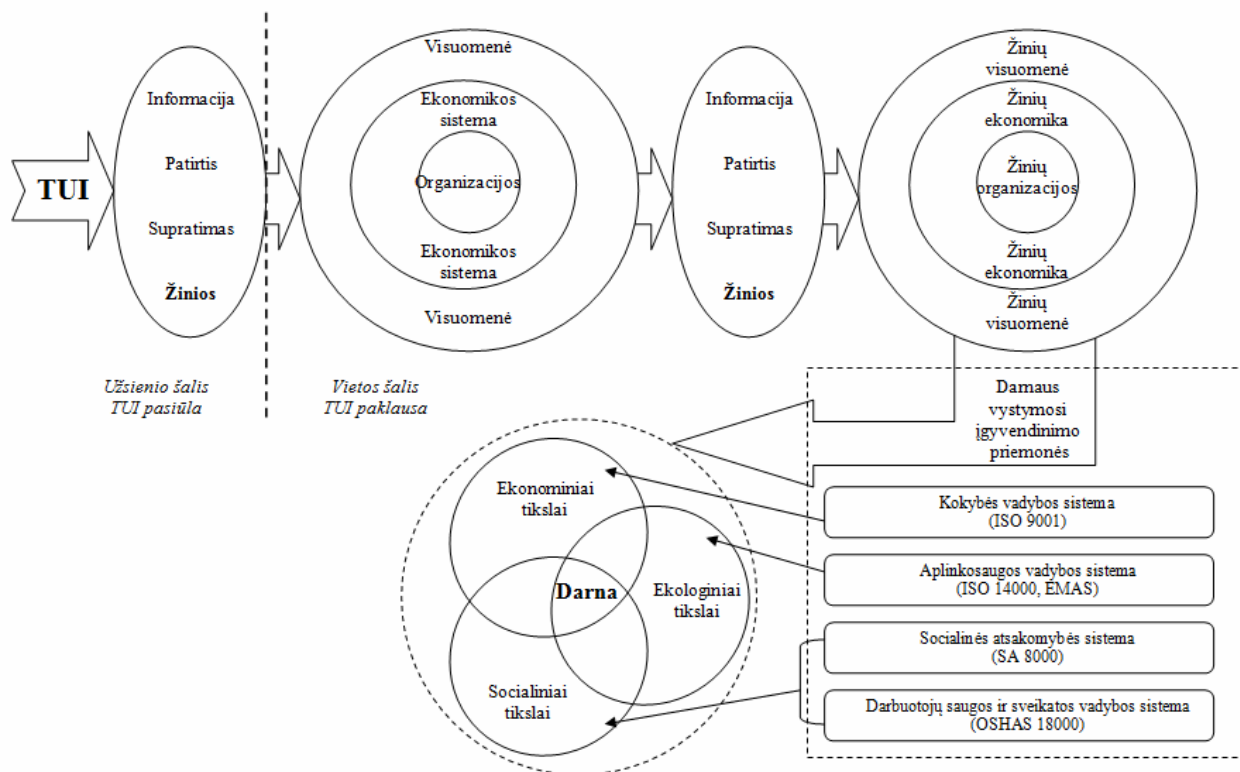
atspausnės ekonominės krizės padariniams. Anot A. Lahti (2010) ir D. Laskienės (2010), TUI indėlis į priimančios šalies BNP augimą yra daugiau nei proporcingas, palygus su vidaus investicijomis, nes pasireiškia *papildomas teigiamas efektas – žinių ir technologijų į investicijas priimančią valstybę skleidimas*. Toks TUI poveikis, anot В. Г. Тихонова (2005), yra *strateginis*, suteikiantis plačias galimybes ateityje. Galima akcentuoti, kad šios formos investicijos daro teigiamą įtaką per žinių, informacinių ir kitų technologijų skleidimą. Informacinių technologijų (IT) diegimas ir taikymas versle ypač svarbus, nes turi tiesioginės įtakos įmonės konkurencingumui, didina įmonės produktyvumą, padeda spręsti administravimo problemas, skatina plėsti asortimentą bei gerinti kokybę. Be to, IT diegimas leidžia keisti savo tradicines organizacines struktūras, daro verslo procesus operatyvesnius bei orientuotus į vartotojų poreikius (Keršienė, 2010). Šie procesai pasiūlo papildomų galimybių verslo bei valstybės sektoriaus valdymui. Taigi *prioritetu tampa informacijos srautų ir žinių valdymas*. Žiniomis grįsta visuomenė – tai naujas XXI a. reiškinys, kuris formavosi dėl ekonominių pokyčių kintant rinkos situacijai ir žmonių poreikiams bei gamybos veiksnių vystymosi pobūdžiui. Anot Ž. Karazijienės, A. Sabonienės (2010), žmogiškųjų išteklių sėkmė, integruojantis daugiakultūrinėje Europos darbo jėgos rinkoje, visų pirma priklauso nuo individo kompetencijų. Kaip pažymi A. Žilinskė (2010), TUI prisideda prie žmogiškojo kapitalo vystymo, nes užsieniečiai skiria daug dėmesio savo darbuotojų mokymams ir kvalifikacijos kėlimui. Taip kūriama žinių visuomenė. **Žinių visuomenė** – tai tokia visuomenė, kuri nuolat kaupia informaciją visose mokslo ir pramonės šakose, vėliau apdorodama šią informaciją nuolatos mokosi ir kuria naujas žinias bei pritaiko šias žinias savo gyvenime ir darbinėje veikloje (Karazijienė, 2010). Pagrindinė žinių visuomenės veiklos sritis – ekonominė veikla, todėl kuriant žinių visuomenę pagrindinis dėmesys skiriamas žiniomis grįstos ekonomikos raidai. **Žinių ekonomika** – tai ekonomika, kurioje veiksmingiausias žinių panaudojimas tampa ekonominės ir socialinės plėtros varikliu (Karazijienė, 2010). J. A. Urbonas, I. Maksvytienė (2010) naudoja naujovių ekonomijos įmonėje sąvoką. **Naujovių ekonomija įmonėje** yra įdėtų į gamybą naujovių sąnaudų grąža, formuojanti įmonės konkurencinius pranašumus, mažėjant vidutiniams bendriesiems gamybos kaštams. Pastaruoju metu akcentuojama, kad gebėjimas nuolat atsinaujinti, kurti naujus produktus, procesus ar paslaugas, plėtotis naujomis kryptimis, yra svarbiausias įmonės vertės kūrimo veiksnys (Liepė, 2008). Taigi, *žinių kapitalą galima traktuoti kaip pagrindinį gamybos veiksnį*. Taip pat svarbu apibrėžti ir žinių organizacijos terminą, nes organizacijos yra pagrindiniai ekonominės sistemos verslo vienetai bei jungiančioji grandis tarp ekonominės-socialinės aplinkos, atskiro individo ir visuomenės. Pagal R. Jucevičių, J. Ilonienę (2010) **žinių organizacija** - tai organizacija, gebanti kurti, įgyti ir pritaikyti žinias bei keisti savo veiklą, įvertindama naujas žinias ir perspektyvas. Kiti mokslininkai vartoja besimokančios organizacijos terminą. Taip P. Senge (Šavareikienė, 2008) išskiria 5 *svarbiausius besimokančios organizacijos bruožus*: individualus meistriškumas; nauji mąstymo modeliai; bendrai kurta vizija; mokymasis komandose; sisteminis mąstymas. Anot D. Šavareikienės

(2008), **besimokanti organizacija** – tai socialinis-technologinis organizavimo išmokymas, o ne teorinis organizacijos narių mokymasis.

Apibendrinant galima teigti, kad TUI poveikis priimančiai valstybei gali būti kaip teigiamas, taip ir neigiamas – priklauso nuo šalies ekonominės politikos. Tačiau bet kuriuo atveju pasireiškia papildomas, strateginis, TUI efektas – informacijos, technologijų ir žinių skleidimas, žmogiškojo kapitalo mokymas(is) ir vystymas(is) investicijas priimančioje šalyje. Visa tai sudaro prielaidas žinių visuomenės kūrimui.

TUI poveikis žinių visuomenės kūrimui darnaus vystymosi aspektu

Remiantis mokslinės literatūros analizę ir empiriniu socialinių-ekonominių bei ekologinių reiškinų stebėjimu straipsnio autorė siūlo integruotą modelį, rodantį sąsają tarp TUI ir žinių visuomenės kūrimo proceso darnaus vystymosi kontekste (pav.).

Pav. Tiesioginių užsienio investicijų poveikio žinių visuomenės kūrimui darnaus vystymosi kontekste modelis

Pateiktas modelis atskleidžia tai, kad *veiksmingam darnaus vystymosi strategijos įgyvendinimui itin svarbu kūrėti, formuoti žinių visuomenę*, kuri paspartins darnaus vystymosi procesus. Anot R. Čiegio, A. Gavenausko (2005a), transformacija darnaus vystymosi link galima, tik jei įvyks *fundamentalūs žmonių vertybinių nuostatų pokyčiai* ir iškils nauja etika, naujas požiūris į gamtą, numatantis visų atsakomybę išsaugant sveikus santykius su gamta.

Darnaus vystymosi koncepcija įpareigoja organizacijas ir tuo pačiu kiekvieną organizacijos, ekonominių sistemų ir, pagaliau, visuomenės narį keisti savo pasaulėžiūrą, o dėl šios priežasties - ir elgesį darnumo kontekste. *Svarbus žinių visuomenės formavimo veiksnys* (ypač besivystančiose šalyse) yra *tiesioginis užsienio investavimas*, per kurį investicijas priimanti šalis gauna informaciją, patirtį, supratimą bei žinias, suteikiančias galimybes nuolat kelti darbuotojų kvalifikaciją, tobulinti jų įgūdžius, gerinti technologijų infrastruktūrą, tobulinti organizacijų valdymo procesus diegiant sistemas. R. Čiegis ir kiti (2008b) kokybės vadybos ir aplinkosaugos vadybos sistemas įvardino „etine“ priemone darnaus vystymosi principų įgyvendinimui. D. Bagdonienės ir kitų (2009) požiūriu, vadybos sistemos yra labiau „vadybinė“ priemonė darnaus vystymosi iniciatyvų įgyvendinimui – apjungtus skirtingų standartų sistemas į bendrą veikiančią sistemą – valdymo sistema palengvina sistematinį klausimų sprendimą – organizacijoje diegiama integruota vadybos sistema (apimanti kokybės vadybos, aplinkos apsaugos vadybos, socialinės atsakomybės vadybos, darbuotojų saugos ir sveikatos darbe bei kitas vadybos sistemas), kuri įgalina realizuoti darnaus vystymosi strategiją. Straipsnio autorės nuomone, negalima kategoriškai nustatyti, kokio pobūdžio – etinio ar vadybinio – yra minėtos valdymo sistemos ir jų apjungimas ir bendrąją sistemą. Galima teigti, kad visos valdymo sistemos yra *vadybinės, turinčios etinį pagrindą*.

Taigi, *įgyvendinti darnaus vystymosi siekius įmanoma per žinių visuomenės sukūrimo procesą, grindžiant tolimesnę ūkio plėtrą pažangių technologijų ir valdymo sistemų taikymu*.

Išvados

1. Pastaruoju metu darnaus vystymosi strategijos įgyvendinimo problema tampa vis aktualesnė. Nors *sustainable development* sąvoka traktuojama skirtingai, tačiau vienodai suprantama pati koncepcija ir išskiriamas jos realizavimo vykstant globalizacijos procesams būtinumas.

2. Globalioje rinkoje didžiausią efektyvumą turi tiesioginės užsienio investicijos, kadangi jos atsparesnės pokyčių padariniams nei kitų formų kapitaliniai įdėjimai. Svarbu yra tai, jog pasireiškia papildomas TUI teigiamas efektas – žinių ir technologijų skleidimas, kas skatina kūrėti žinių visuomenę bei formuoti žiniomis grįstą ekonomiką.

3. Sudarytas integruotas modelis atskleidžia netiesioginį teigiamą TUI poveikį kapitalą priimančios šalies žinių organizacijų, žinių ekonomikos bei žinių visuomenės kūrimo procesui, kas įgalina realizuoti darnaus vystymosi koncepciją diegiamų vadybos sistemų pagalba.

Literatūra

1. Bagdonienė, D., Galbuogienė, A., Paulavičienė, E. (2009). Darnio organizacijos koncepcijos formavimas visuotinės kokybės vadybos pagrindu // *Ekonomika ir vadyba*. Nr. 14.

2. Banyte, J., Salickaite, R. (2008). Successful Diffusion and Adoption of Innovation as a Means to Increase Competitiveness of Enterprises // Inžinerinė Ekonomika. Nr. 1.
3. Bivainis, E., Tamošiūnas, T. (2007). Darnus regionų vystymasis: teorinis diskursas // Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos. Nr. 1 (8).
4. Ciburiene, J. (2010). Relation of foreign direct investment with the stage of country economic: Lithuanian case // Ekonomika ir vadyba. Nr. 15.
5. Čiegis, R. (2004). Ekonomika ir aplinka: subalansuotos plėtros valdymas.– Kaunas:VDU I-la.
6. Čiegis, R. (2009). Darnaus žemės ūkio plėtra Lietuvoje // Management theory and studies for rural business and infrastructure development. Nr. 16 (1). – Kaunas: Spalvų kraitė.
7. Čiegis, R., Gavenauskas, A. (2005). Darnus vystymasis – poveikis gyvenimo kokybei // Vadyba. Nr. 1 (6).
8. Čiegis, R., Zeleniūtė R. (2008a). Lietuvos ekonomikos plėtra darnaus vystymosi aspektu // Taikomoji ekonomika: sisteminiai tyrimai. Nr. 2 (2).
9. Čiegis, R., Gavėnauskas, A., Petkevičiūtė, N., Štreimikienė, D. (2008b). Ethical values and sustainable development: Lithuanian experience in the context of globalisation // Technological and economic development of economy. Baltic Journal on Sustainability. Nr. 14 (1).
10. Čiegis, R. ir kiti (2009). Theoretical Reasoning of the Use of Indicators and Indices for Sustainable Development Assessment // Inžinerinė ekonomika. Nr. 3.
11. Čiegis, R., Šimanskienė, L. (2010). The concept of sustainable economic development and indicators assessment // Management theory and studies for rural business and infrastructure development. Nr. 21 (2).
12. Daunora, Z. J. (2010). Tvarumo ir darnos veiksniai planuojant urbanistinę plėtrą // Urbanistika ir architektūra. Nr. 34 (4).
13. Husted, S., Melvin, M. (1993). International economic. Second edition. – USA: Harper Collins College Publishers.
14. Jucevičius, R., Ilonienė, J. (2010). Žinių organizacijos kompetencijos: valdymo modelių perspektyva // Ekonomika ir vadyba. Nr. 15.
15. Ginevičius, R., Rakauskienė, O. G., Patalavičius, R. ir kt. (2005). Eksporto ir investicijų plėtra Lietuvoje. – Vilnius: Technika. Pekarskienė, I., Susnienė, R. (2010). Globalizacijos kiekybinio matavimo metodai // Ekonomika ir vadyba. Nr. 15.
16. Karazijienė, Ž., Sabonienė, A. (2010). Žinių visuomenės formavimas žinių ekonomikos kontekste // Ekonomika ir vadyba. Nr. 15.
17. Keršienė, R. (2010). Konkurencingumo išsaugojimo veiksniai globalizacijos sąlygomis // Ekonomika ir vadyba. Nr. 15.
18. Lahti, A. (2010). Towards a new entrepreneurial growth theory // Ekonomika ir vadyba. Nr. 15
19. Laskienė, D. (2010). Ryšys tarp tiesioginių užsienio investicijų ir investicijas priimančios šalies tarptautinės prekybos: Lietuvos atvejis // Ekonomika ir vadyba. Nr. 15.
20. Liepe, Z., Sakalas, A. (2008). The three-loop learning model appliance in new product development // Inžinerinė Ekonomika. Nr. 3.
21. LR Subalansuotosios plėtros įgyvendinimo nacionalinė ataskaita. (2002). Vilnius: „Lututė“.
22. Martinkus, B., Lukasevicius, K. (2008). Investment environment of Lithuanian resorts; Researching national and local factors in Palanga case // Transformations in Business & Economics. Nr. 7 (2).
23. Melnikas, B. (2008). The Knowledge-Based Economy in the European Union: Innovations, Networking and Transformation Strategies/Transformations in Business & Economics. Nr. 7(3).
24. Norvaisienė, R., Stankevicienė, J. (2007). The Interaction of Internal Determinants and Decision on Capital Structure at the Baltic Listed Companies // Inžinerinė Ekonomika. Nr. 2.

25. Norvaisienė, R., Stankevičienė, J., Krusinskas, R. (2008). The Impact of Loan Capital on the Baltic Listed Companies' Investment and Growth // *Inžinerinė Ekonomika*. Nr. 2.
26. Samuolis, G. (2001). Tiesioginių užsienio investicijų įtaka Lietuvos ūkiui // *Mokslas ir technika*. Nr. 3.
27. Snieska, V., Simkunaite, I. (2009). Socio-Economic Impact of Infrastructure Investments // *Inžinerinė Ekonomika*. Nr. 3.
28. Staniškis, J. K., Stasiškienė, Ž., Kliopova, I. (2004). Subalansuotos pramonės plėtros strategija: teorija ir praktika. – Kaunas: Technologija.
29. Staniškis, J., Arbačiauskas, V., Pivoras, T. (2006). Progress in the Process of Sustainable Industrial Development in Lithuania // *Aplinkos tyrimai, inžinerija ir vadyba*. Nr. 3 (37).
30. Staniškis, J., Arbačiauskas, V. (2009). Sustainability Performance Indicators for Industrial Enterprise Management // *Aplinkos tyrimai, inžinerija ir vadyba*. Nr. 2 (48).
31. Šavareikienė, D. (2008). Motyvacija vadybos procese. – Šiauliai: Šiaulių universitetinė leidykla.
32. Šivickas, G., Simanavičius, A., Pukis, A. (2010). Paramos smulkiam ir vidutiniam verslui įtakos darniam vystymuisi vertinimas // *Ekonomika ir vadyba*. Nr. 15.
33. Štreimikienė, D., Mikalauskienė, A. (2009). Integruotų rodiklių taikymas Nacionalinės energetikos strategijos monitoringui // *Energetika*. Nr. 3.
34. Tamošiūnas, T. (2009). Sustainable Development of Regions: the systematic Research of Šiauliai Region Social and Economic Development // *Management theory and studies for rural business and infrastructure development*. Nr. 17 (2).
35. Tvaronavičienė, M., Grybaite, V., Korsakiene, R. (2008). Foreign Capital Destinations: Baltic States Versus India // *Journal of Business Economics and Management*. No. 9(3).
36. Urbonas, J. A., Maksvytienė, I. (2010). Įmonės naujovių ekonomijos vaidmuo tarptautinėje konkurencijoje // *Ekonomika ir vadyba*. Nr. 15.
37. Zavadskas, E. K. ir kiti (2005). Vilniaus darnos vertinimas socialiniu, ekonominiu, inžineriniu bei techniniu aspektais taikant lošimų teoriją // *Ūkio technologinis ir ekonominis vystymas*. Nr. 11 (2).
38. Žilinskė, A. (2010). Negative and positive effects of foreign direct investment // *Ekonomika ir vadyba*. Nr. 15.
39. Тихонова, В. Г. (2005). К вопросу об эффективности прямых иностранных инвестиций в России // *Вестник Московского университета*. 6 (2).

EFFECT OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT ON FORMATION OF KNOWLEDGE SOCIETY IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Jelena Dementjeva
Klaipėda University

Process of globalization is rapidly expanding international co-operation, more intense competition between them, thus blurring the free movement of capital barriers. Globalization processes in the context of foreign direct investment (FDI), particularly important for developing economies and is becoming one of the most important economic integration into the global market indices. It should be noted that FDI in many scientists recognized as one of the most important economic factor in the development of the country. However, it is clear that the globalization era, highlighted the importance of sustainable development, as international cooperation and competition, free movement of capital reflects a mixed effect in the context of sustainability. The paper emphasizes that FDI has a positive indirect impact on the socio-economic and environmental development of the country within a knowledge-based society and the practical application of new knowledge management processes, which can become a sustainable development strategy is

needed. This is a very important factor in developing the country's integration into the European Union and the global market for information society and sustainable development as a tool in promoting the formation of the country is relevant for the task. For the purposes of scientific literature analysis and synthesis, this paper provides an integrated FDI and knowledge-based society interface in the context of sustainable development model.

Key words: sustainable development, quality management system development, foreign direct investment (FDI), the knowledge society, knowledge economy, knowledge-based organization.

JEL codes: F010, F410, O390.